

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่รู้จักการคิดวิเคราะห์ รู้จักการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถเชื่อมโยงความรู้ ทักษะ และค่านิยมที่ดีงาม เพื่อดำเนินชีวิต สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (วรรณ ชุนศรี, 2549 : 65 - 69) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โลกปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้เพื่อจะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะสามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวได้ คือ คุณภาพของคน

การปฏิรูปการศึกษาของไทยมุ่งเน้นในเรื่องการปฏิรูปโครงสร้างทางการบริหาร การปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูปครูและลงไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อไปสู่เป้าหมายด้านคุณภาพ การศึกษารวมทั้งยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ทัดเทียมกับสากล แต่ในส่วนที่เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาและนับว่าสำคัญ ซึ่งได้แก่ คุณภาพของผู้นำ ซึ่งผู้บริหารยุคกระบวนกรหรือกิจกรรมในการปฏิบัติร่วมกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของการศึกษาและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนใหม่ยุคโลกาภิวัตน์ จะต้องปรับและพัฒนาตนเองให้สามารถบริหารให้องค์การมีการเปลี่ยนแปลงและทำงานให้สอดคล้องเข้ากับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นเสมอ นักบริหารต้องพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีคุณสมบัติมากกว่าผู้บริหารธรรมดา ๆ (Manager) ที่เก่งบริหารงานหรือจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ภายในองค์กรเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นนักบริหารสู่ออนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นผู้บริหารในแต่ละระดับเป็นผู้หนึ่งที่มีความสำคัญในการที่จะ

ขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงและพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 มาตรา 31 (5) ให้คณะกรรมการบริหารของโรงเรียนในระบบมีอำนาจหน้าที่ ติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการ ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนมีความสะดวกและคล่องตัว มีอิสระในการตัดสินใจได้ด้วยตัวเองมากยิ่งขึ้น จะทำให้การแก้ปัญหาของโรงเรียนนั้นมีประสิทธิภาพทันต่อเหตุการณ์จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ปัญหา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา 3 กระบวนการ ได้แก่ 1) กระบวนการบริหาร 2) กระบวนการเรียนการสอน และ 3) กระบวนการนิเทศการศึกษา โดยทั้ง 3 กระบวนการนี้ต้องประสานสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี จึงก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด หากขาดกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งก็จะทำให้คุณภาพการศึกษาด้อยลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการนิเทศการศึกษานั้น นับได้ว่าเป็นกระบวนการหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับของวงการศึกษายุคใหม่สามารถช่วยในการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาให้ดีขึ้นได้ การนิเทศการศึกษาเป็นนวัตกรรมที่มุ่งหมายให้เป็นเครื่องมือในการเร่งรัดพัฒนาการศึกษาเพราะการนิเทศการศึกษาเป็นการแก้ปัญหาที่เป็นระบบระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนของนักเรียนที่สูงขึ้น การนิเทศภายในโรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้ ครูจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน มีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้ตามเป้าหมายส่งผลให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น (อัญชลี ธรรมะวิสิฏฐกุล, 2556 : 1 - 2)

การดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ยังไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย และยังมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นอยู่เสมอ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ในการนิเทศ ผู้นิเทศมีความรู้ด้านการนิเทศไม่เพียงพอ ขาดประสบการณ์และเทคนิคในการนิเทศ มีความเข้าใจด้านกระบวนการนิเทศไม่เพียงพอ ผู้รับการนิเทศเองก็ไม่ค่อยยอมรับการนิเทศ ขาดการอบรมในด้านความรู้เกี่ยวกับการนิเทศทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นโรงเรียนเอกชนที่ผู้รับใบอนุญาตแต่งตั้งผู้อำนวยการและครูผู้สอนโดยการ

คัดเลือก ซึ่งกระบวนการคัดเลือกส่วนใหญ่ไม่ได้มีการสอบวัดความรู้ความสามารถหรือสอบบรรจุ เหมือนกับระบบข้าราชการ ประกอบกับทางโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ยังไม่มีคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนเองเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการนิเทศภายในว่าเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอันส่งผลให้เกิดการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยจะต้องพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ด้านงานนิเทศภายในของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสุราษฎร์ธานียังขาดคู่มือในการนิเทศภายในโรงเรียน จึงสนใจพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในสำหรับผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเป็นแนวทางในการนิเทศภายในของโรงเรียน ลดปัญหาการนิเทศภายในให้น้อยลง ส่งเสริมให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้รับความรู้ ความเข้าใจในบทบาทการนิเทศ ทั้งบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ส่งผลให้เกิดความร่วมมือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. ได้คู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. คู่มือที่ได้จะใช้เป็นแนวทางให้ผู้สนใจการนิเทศภายในนำไปใช้ได้และเป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การพัฒนาคู่มือการนิเทศคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการสังเคราะห์การนิเทศภายในของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน 2) กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน 3) เครื่องมือการนิเทศภายในโรงเรียน 4) การประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนและบุคลากร ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 48 คน

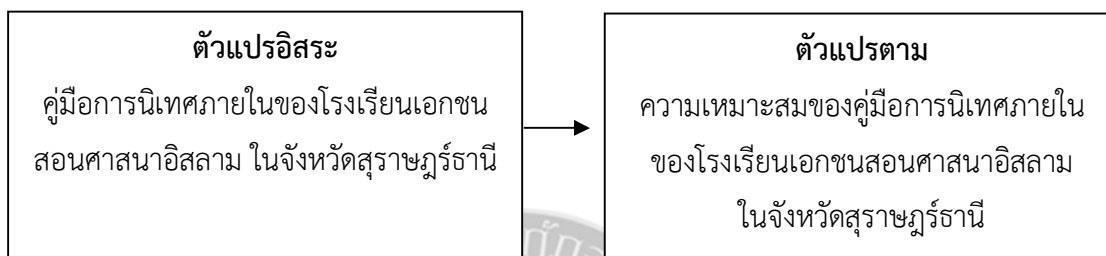
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนและบุคลากร ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้งานวิจัยมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย จึงได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. **การพัฒนา** หมายถึง กระบวนการปรับปรุงยกย่องโครงสร้างทางสังคมที่ดีขึ้นกว่าเดิม โดยใช้กระบวนการในรูปแบบต่าง ๆ ก่อให้เกิดความเสมอภาคในสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมนั้น ๆ ในที่นี้ หมายถึง การปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. **คู่มือ** หมายถึง เอกสารที่มีรายละเอียดชี้แจงเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเน้นคำอธิบายเนื้อหา เพื่อให้ได้ความรู้และคำตอบอย่างรวดเร็วและเป็นแนวปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 4 ด้าน ดังนี้ 1) แนวทางการนิเทศภายใน 2) กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน 3) เครื่องมือการนิเทศภายใน 4) การประเมินผลการนิเทศภายใน

3. **การนิเทศภายใน** หมายถึง กระบวนการส่งเสริมสนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับบุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อเป็นการเพิ่มพลังในการปฏิบัติงานของครูเพื่อให้ครูเกิดการพัฒนาและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพอันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

4. **คู่มือการนิเทศภายใน** หมายถึง เอกสารมีรายละเอียดชี้แจงเรื่องการนิเทศภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยเน้นการให้คำอธิบายเนื้อหา เพื่อให้

ได้ความรู้และคำตอบอย่างรวดเร็วด้วยตนเอง ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 4 ด้าน ดังนี้ 1) แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน 2) กิจกรรมการนิเทศภายใน 3) เครื่องมือการนิเทศภายในโรงเรียน 4) การประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน

5. **แนวทางการดำเนินการนิเทศภายใน** หมายถึง การกำหนดนโยบาย เป้าหมายและมาตรการในการนิเทศภายใน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการ เพื่อจัดทำแผนการนิเทศภายในโรงเรียน

6. **กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน** หมายถึง การให้ความรู้ เช่น การประชุม จัดอบรม ปฐมนิเทศ การเยี่ยมชั้นเรียน การวิจัยในชั้นเรียน การให้ศึกษาเอกสารวิชาการ การไปฝึกงาน เป็นต้น

7. **เครื่องมือการนิเทศภายในโรงเรียน** หมายถึง เครื่องมือที่ผ่านกระบวนการออกแบบเพื่อใช้ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ผู้นิเทศทราบถึงที่มาของปัญหา ความต้องการและการวางแผนในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน

8. **การประเมินภายในโรงเรียน** หมายถึง เป็นกระบวนการตัดสินใจต่อคุณค่าหรือคุณภาพของการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ตัดสินคุณค่าตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อรับทราบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานและเพื่อปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

9. **ความเหมาะสม** หมายถึง การประเมินผลของคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความเหมาะสมในระดับมากขึ้นไป

10. **โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม** หมายถึง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ให้เปิดทำการสอนศาสนาควบคู่สามัญในระดับช่วงชั้นที่ 3 - 4 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี